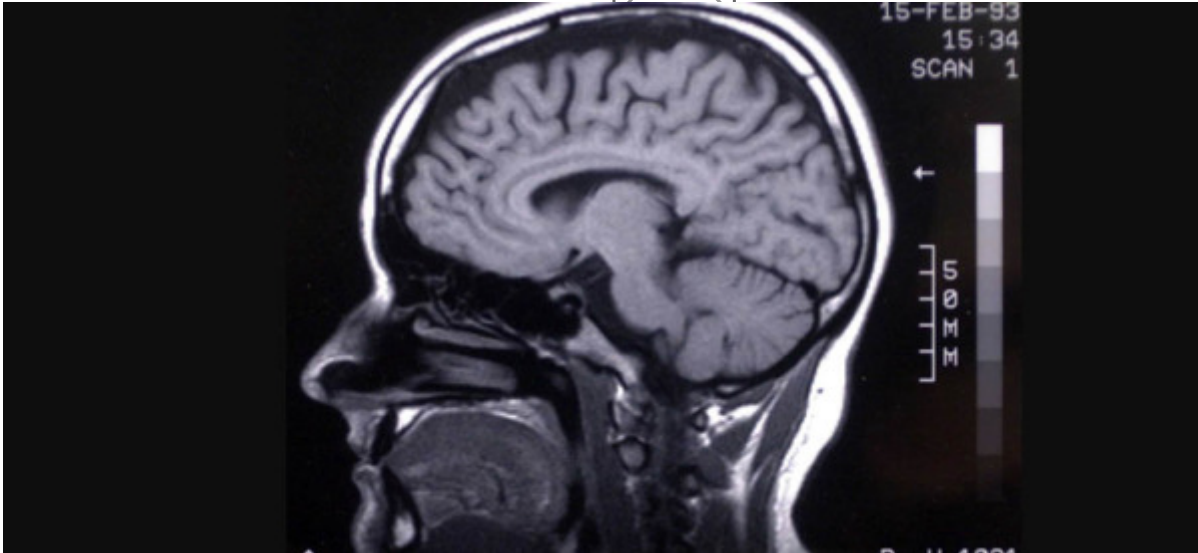

Εγκεφαλικός θάνατος: Ιατρική εναντίον Εκκλησίας;

/ [Πεμπουσία](#)

Image not found or type unknown

Λόγω της διαφορετικής ανθρωπολογικής θέσης που εκφράζει η επιστήμη και η εκκλησιαστική ασκητική παράδοση υπάρχει διαφορετική άποψη περί εγκεφαλικού θανάτου. Στο φόντο της προόδου της ιατρικής, βιολογικός θάνατος, αναχώρηση της ψυχής από το σώμα και μεταμοσχεύσεις οργάνων αποτελούν ένα πεδίο προβληματισμού με πολλές προεκτασεις και ενίοτε έντονες αντιπαραθέσεις.

Η πρόοδος της βιοϊατρικής τεχνολογίας τις τελευταίες δεκαετίες είχε ως αποτέλεσμα να εμφανισθούν στον χώρο της ιατρικής νέες εφαρμοσμένες επιστήμες και πρακτικές. Μία εξ αυτών είναι και οι μεταμοσχεύσεις ζωτικών οργάνων.

Οι σύγχρονες μέθοδοι καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης και υποστήριξης του ασθενούς, οδήγησαν στο φαινόμενο της διατήρησης της καρδιακής λειτουργίας για κάποιο χρονικό διάστημα, παράλληλα προς την μηχανική υποστήριξη της αναπνοής, σε άτομα τα οποία υπέστησαν οριστικές και αμετάκλητες αλλοιώσεις στην ολότητα του εγκεφάλου.

Είναι γνωστό ότι η εντυπωσιακή πρόοδος που πέτυχε η σύγχρονη ιατρική επιστήμη σε θέματα που έχουν σχέση με την αρχή, την παράταση ή το τέλος της ζωής του ανθρώπου, όπως π.χ. η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, η κλωνοποίηση, οι πειραματισμοί σε εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, οι μεταμοσχεύσεις, ως και τα συναφή θέματα του λεγόμενου εγκεφαλικού θανάτου και της ευθανασίας, δημιουργούν πληθώρα θεολογικών, ηθικών, κοινωνικών, νομικών και επιστημονικών διλημάτων. Ως εκ τούτου, οι μεταμοσχεύσεις δεν είναι ένα καθαρώς ιατρικό θέμα. Έχουν έντονη κοινωνική, ηθική, νομική και πνευματική διάσταση.

Στο θέμα αυτό υπάρχουν δύο προσεγγίσεις: από τη μία υπάρχει η άποψη της ιατρικής επιστήμης και από την άλλη η άποψη της Εκκλησίας.

Οι απόψεις όμως των γιατρών και των εκκλησιαστικών ανδρών δίστανται. Ορισμένοι γιατροί υποστηρίζουν πως ο εγκεφαλικά νεκρός είναι και βιολογικά νεκρός ενώ ορισμένοι της Εκκλησίας λένε ότι εφόσον οι γιατροί βεβαιώνουν ότι ο εγκεφαλικά νεκρός είναι και βιολογικά νεκρός – η ψυχή του εγκεφαλικά νεκρού έχει αναχωρήσει από το σώμα του.

Άλλοι γιατροί υποστηρίζουν ότι ο λεγόμενος εγκεφαλικός θάνατος δεν ταυτίζεται με τον βιολογικό θάνατο, ότι ο λεγόμενος εγκεφαλικά νεκρός είναι ακόμα ζωντανός, εφόσον υπάρχει ακόμα η κυκλοφορία του αίματος και δεν έχουν σταματήσει η ομοιόσταση και ο μεταβολισμός, ενώ άλλοι της Εκκλησίας υποστηρίζουν ότι η ψυχή του εγκεφαλικά νεκρού είναι άδηλο αν βρίσκεται ακόμα μέσα στο σώμα του ή όχι, εφόσον χτυπάει η καρδιά του, και ότι δεν μπορεί, κανείς, απολύτως, να προσδιορίσει την στιγμή του θανάτου ενός εγκεφαλικά νεκρού, ακριβώς επειδή η έξοδος της ψυχής από το σώμα είναι ένα μυστήριο.¹

Στόχος μας είναι να απαντήσουμε, με άρθρα που θα ακολουθήσουν, σε καίρια βασικά και κρίσιμα ερωτήματα, όπως:

1. Ταυτίζεται ο εγκεφαλικός θάνατος με τον βιολογικό θάνατο;
2. Έχει αναχωρήσει η ψυχή από το σώμα σε έναν εγκεφαλικά νεκρό;
3. Πότε επέρχεται ο θάνατος;
4. Επιτρέπεται από έναν εγκεφαλικά νεκρό να του πάρουμε τα όργανα;

Στο θέμα του εγκεφαλικού θανάτου ουσιώδη και καταλυτική σημασία έχει η διαφορετική ανθρωπολογία που εκφράζουν η επιστήμη και η Εκκλησία.

A) Για την ορθόδοξη εκκλησιαστική ανθρωπολογία η ψυχή έχει ιδιαίτερη ουσία και ενέργεια². Για τη σύγχρονη όμως ιατρική ανθρωπολογία η ψυχή είναι απλή ενέργεια. Η νέκρωση του εγκεφάλου, ή ο εγκεφαλικός θάνατος, σημαίνει

παύση της ψυχικής ενέργειας. Και ενώ η παύση αυτή κατά την ιατρική ανθρωπολογία ταυτίζεται με την οριστική απώλεια της συνειδήσεως, για την εκκλησιαστική ανθρωπολογία ταυτίζεται με την παύση της ενεργοποίησής της. Αν κάποιος απορρίψει την ανθρωπολογία των πατέρων και βασισθεί στην σύγχρονη ιατρική επιστήμη η οποία θεωρεί ως έδρα του προσώπου τον εγκέφαλο, τότε καταλήγει να υποστηρίζει όσα υποστηρίζει η επιστήμη.

B) Η επιστημονική ανθρωπολογία ως εκ φύσεώς της, δεν μπορεί να έχει την αληθινή γνώση περί της φύσεως του ανθρώπου, την πλήρη γνώση. Η επιστήμη μπορεί να ανακαλύψει μόνο ένα μέρος της αλήθειας περί του ανθρώπου, επειδή η γνωσιολογική της δυνατότητα είναι περιορισμένη μόνο στον φυσικό κόσμο και η ερευνητική της δυνατότητα αφορά φαινόμενα του φυσικού κόσμου.

Ο άνθρωπος όμως μετέχει και του φυσικού και του πνευματικού κόσμου. Την πνευματική φύση του ανθρώπου δεν μπορεί η επιστήμη να την ανιχνεύσει και γι' αυτό το ανθρωπολογικό της πρότυπο είναι ελλιπές, αν μη τι άλλο εσφαλμένο. Η επιστήμη έχει ανακαλύψει πολλά περί της αλήθειας της δομής και της λειτουργίας του σώματος του ανθρώπου. Όμως η αλήθεια περί της πνευματικής φύσης του ανθρώπου της διαφεύγει, και τούτο γιατί ο γνωσιολογικός της χώρος είναι μόνο ο φυσικός κόσμος. Δεν είναι ούτε ο πνευματικός κόσμος, ούτε ο άκτιστος.³

Η επιστήμη εξετάζει και διερευνά τον άνθρωπο αποκλειστικά και μόνο κατά την υλική του φύση, ενώ ο άνθρωπος είναι διττός, μετέχων και της υλικής και της νοεράς φύσης. Η επιστήμη δεν δέχεται τον άνθρωπο ως ύπαρξη με κατ' ουσίαν ψυχή, δηλαδή με ψυχή που ζει και μετά τον βιολογικό θάνατο του σώματος του ανθρώπου, ούτε ότι ο άνθρωπος συνεχίζει να υπάρχει ως πρόσωπο, ως οντότητα, ως αυτοδύναμη ύπαρξη και μετά τον βιολογικό του θάνατο. Τον δέχεται μόνο ως μια καθαρά βιολογική ύπαρξη με κατ' ενέργειαν ψυχή, όπως συμβαίνει στα ζώα, στα οποία η ψυχή τους πεθαίνει μαζί με το σώμα τους, επειδή η επιστήμη θεωρεί τον άνθρωπο ότι υπάρχει ως αποτέλεσμα της βιολογικής εξέλιξης των ειδών. Ενώ η εκκλησία έχει συσσωρεύσει γνώσεις κυρίως περί της φύσεως της λειτουργίας και της θεραπείας της ψυχής του ανθρώπου, οι οποίες προέρχονται από την Αποκάλυψη του Θεού περί της φύσεως του ανθρώπου καθώς και από την ασκητική της εμπειρία.⁴

Σημειώσεις

1 Δαμασκηνού Μονάχου Αγιορείτου, «Ορθόδοξη ανθρωπολογία και μεταμοσχεύσεις ζωτικών οργάνων», Εκδόσεις Μυριόβιβλος, Αθήνα, 2007, σελ.250

2 Μαντζαρίδη Γ., «Μεταμοσχεύσεις και εγκεφαλικός θάνατος», περιοδικό Πemptουσία, τεύχος 10 Δεκέμβριος 2002 - Μάρτιος 2003

3 Δαμασκηνός Μοναχός Αγιορείτης, «Η ορθόδοξη ανθρωπολογία και η ανθρωπολογία της επιστήμης», Διαθέσιμος το Δικτυακό τόπο: <http://www.alopsis.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=2046> [πρόσβαση στις 23.06.2014]

4 Οπ.π.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ ξεκινά σήμερα τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ», του **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστήμιου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.